

نقش مؤثر بخش‌های تعاونی و خصوصی در تحقق شعار سال

برای تحقق شعار «جهش تولید با مشارکت مردم» قبل از هر چیز نیاز به توسعه بخش تعاون و تسهیل‌گری در ایجاد و رونق تعاونی‌های شهری و روستایی داریم؛ در مرحله بعد، واگذاری‌های

گزارش

در شعار سال ۱۴۰۳، جهش تولیدبده «مشارکت‌مردم»‌گره خورده‌است. سال‌هاست که‌مقام معظم رهبری، تولیدو رونق آن‌را به‌عنوان راهبر داصلی سال تعیین‌می‌کنند، اما امسال «مشارکت‌مردم» راهکار کلیدی جهش تولیددر کشور معرفی شده است.

حضرت آیت‌الله‌خامنه‌ای در سخنرانی نوروز سال ۱۴۰۳ تأکید کردند: «در سال جدید نیز مسئله عمده کشور همچنان «اقتصاد» است؛ زیرا لقطه‌ضعف اساسی کشور در این حوزه‌است و باید در این زمینه فعال عمل شود. ایشان با تأکید بر اینکه جهش در تولید بدون حضور مردم در اقتصاد و عرصه تولید امکان‌پذیر نیست، فرمودند: «با دیموانع حضور مردم در بخش تولید بر طرف شود وظرفیت‌های بزرگ مردمی فعال شوند».

معلم‌الافلاک بودند: «جمع‌بندی نظرات کارشناسان اقتصادی مارا باین نتیجه می‌رساند که کلید حل مشکلات اقتصادی کشور از جمله تورم، اشتغال و ارزش پول ملی مسئله «تولید» است. به همین دلیل در چند سال گذشته بر موضوع تولید تکیه شده است.» رهبر انقلاب اسلامی تأکید کردند: «بر همین اساس در سال جدید نیز تکیه بر مسئله تولید است و انتظار داریم که در موضوع تولید یک جهش روی دهد. باید دیموانع حضور مردم در بخش تولید بر طرف شود وظرفیت‌های بزرگ مردمی فعال شوند.» «جهش تولید بدون حضور مردم در اقتصاد و عرصه تولید کشور ممکن نمی‌شود» «ما مردم چگونته‌واز چه کانال‌هایی می‌توانند در اقتصاد ملی مشارکت فعالانه و مؤثر داشته باشند؟

تقسیم‌بندی اقتصاد در قانون اساسی و اسناد بالادستی

بر اساس اصل (۴۴) قانون اساسی، اقتصاد ایران به ترتیب اولویت به سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی تقسیم می‌شود. به استناد این اصل قانونی، بخش دولتی شامل تمام صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازار گانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه، تأمین نیرو، سد ها و شبکه‌های بزرگ آب، رسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه‌آهن و مانند این‌ها است که به صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است. بخش تعاونی نیز شامل شرکت‌ها و مؤسسات تعاونی تولید و توزیع است که در شهر و روستا طبق ضوابط اسلامی تشکیل می‌شود. در متن اصلی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، بخش خصوصی در نقش مکمل دو بخش دیگر و در پایین‌ترین سطح اهمیت و اولویت تعریف شده است. در اصل (۲۴)، بخش خصوصی آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات محسوب شده که مکمل فعالیت‌های اقتصادی دولتی و تعاونی است. این تعریف پایه اولویت‌رابع بخش دولتی و تعاونی می‌دهد، اما بازگشیدن دولت و گسترش فضاهای تولیدی کشور در دهه‌های ۷۰ و ابتدای دهه ۸۰ شمسی، نیاز به توسعه بخش خصوصی و واگذاری بخشی از فعالیت‌های تولیدی و خدماتی کشور به این بخش احساس شد. راه‌ابلاغیه رهبر معظم انقلاب اسلامی در خصوص سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی در سال ۱۳۸۴ صادر شد. بر اساس این ابلاغیه که هدف آن، جلوگیری از فریبه‌تر شدن دولت و ناکارآمدی اقتصاد صدر صد دولتی بود، واگذاری بنگاه‌ها به بخش خصوصی و رسیدن سهم بخش تعاون به ۲۵ درصد از کل اقتصاد کشور به کاربده‌ستان و قوای اجرایی کشور تکلیف شد.

در سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی به صراحت آمده است: «دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل (۴۴) را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل ۴۴ نباشد، حداکثر تا پایان برنامه پنج‌ساله چهارم (سال‌بانه حداقل ۲۰ درصد کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیر دولتی واگذارد.»

در این ابلاغیه، فعالیت بخش‌های غیر دولتی (خصوصی و تعاونی) در حوزه‌های مشخصی مجاز دانسته شد: «صنایع بزرگ، صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پایین دستی نفت و گاز) و معادن بزرگ (به استثنای نفت و گاز)، فعالیت بازار گانی خارجی در چارچوب سیاست‌های تجاری و ارزی کشور، بانکداری توسط بنگاه‌ها و نهاد‌های عمومی غیر دولتی و شرکت‌های تعاونی سهمای عام و شرکت‌های سهامی عام مشروط به تعیین سقف سهام هر یک از سهام‌داران، تصویب قانون بیمه، تأمین نیرو و شامل تولید و واردات برق برای مصارف داخلی و صادرات، کلیه امور

پست و مخابرات، بهداشت و استثنای شبکه‌های مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه‌های اصلی تجزیه و مبدالات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی، راه و راه‌آهن و در نهایت، هواپیمایی (حمل و نقل هوایی) و کشتیرانی (حمل و نقل دریایی).»

این ابلاغیه خطوط و راهبردهای کلی توسعه بخش تعاونی کشور را مشخص کرده است. از جمله این راهبردها می‌توان به افزایش سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور به ۲۵ درصد تا آخر برنامه پنج‌ساله پنجم، اقدام مؤثر دولت در ایجاد تعاونی‌ها برای بیکاران در جهت اشتغال مولد، حمایت دولت از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها از طریق روش‌هایی همچون تخفیف مالیاتی، ارائه تسهیلات اعتباری و حمایتی به وسیله کلیه مؤسسات مالی کشور و بهره‌زاد هرگونه دریافت اضافی دولت از تعاونی‌ها نسبت به بخش خصوصی و رفع محدودیت از حضور تعاونی‌ها در تمامی عرصه‌های اقتصادی مانند بانکداری و بیمه اشاره کرد. مهلت اجرای پیشتر راهبردهای مشارکتی این سند ابلاغی تا پایان برنامه پنجم توسعه است، اما با آغاز اجرای برنامه هفتم توسعه و گذشت بیش از ۱۰ سال از آغاز برنامه پنجم، به نظر می‌رسد که اهداف آنها بی‌این سند ابلاغی به صورت مطلوب و قابل قبول محقق نشده است. این در حالی است که «مشارکت واقعی و مستقرانه مردم» در اقتصاد کشور فقط و فقط از طریق توسعه بخش‌های غیر دولتی و بخصوص تعاونی امکان‌پذیر می‌شود.»

نقش بخش تعاون در توسعه مشارکت‌های مردمی

ابراهیم رزاقی، استادبازنشسته اقتصاد دانشگاه تهران، در تشریح اهمیت بخش تعاونی و نقش آن در توسعه مشارکت‌های مردمی به «آتی‌هنو» گفت: «متأسفانه هیچ‌زمان سهم بخش تعاون از اقتصاد کشور به ۲۵ درصد نرسید و به نظر می‌رسد که این سهم همچنان ناکافی و ناچیز است. در حالی که تنها تعاونی‌ها قادر به تأمین مشارکت اقشار مردم از طبقات مختلف هستند و می‌توانند یک اقتصاد مشارکتی از پایین را پایه‌ریزی کنند.»

او با اشاره به نقش توسعه‌گرا و پیش‌برنده تعاونی‌ها در اقتصادهای روبه‌شد جهان، اضافه کرد: «مقصود قانون‌گذار از تأکید بر بخش تعاونی در اصل (۴۴) قانون اساسی، فراهم‌آوردن زیرساخت‌های یک اقتصاد عدالت‌محور و مردمی بوده است. بخش تعاون، فارغ از سودجویی‌های بخش خصوصی، بهترین ترجمان مشارکت‌های مردمی است و می‌تواند بیشترین نقش را در تولید و سازندگی کشور داشته باشد. در عین حال، تنها از طریق ایجاد و گسترش تعاونی‌های شهری و روستایی، اقشار فرودست جامعه امکان مشارکت فعالانه در اقتصاد و درآمدزایی دارند.»

به گفته رزاقی، رویکرد اصلی دولت برای افزایش مشارکت مردم در جهت نیل به جهش تولید، بایستی توسعه تعاونی‌ها در مناطق کم‌برخوردار و حاشیه‌ای باشد، تعاونی‌ها باید در مناطق فقیرنشین شهر ها و روستاها با قدرت پا بگیرند تا برای جمعیتی که از اساس احساس طردشدگی و بی‌رونی افتادن از دایره اقتصاد ملی دارند، امکان مشارکت فراهم کنند و آن‌ها را به آینده اقتصادی خود دلگرم سازند.

این استادبازنشسته اقتصاد دانشگاه تهران معتقد است: «اقتصاد اسلامی و عدالت‌محور، بر پایه مشارکت و تعاونی‌ها شکل می‌گیرد چرا که در یک نظام عادلانه اقتصادی، همه مردم فارغ از جنسیت، زادگاه و میزان تمکن مالی باید بتوانند از یک اقتصاد بهره‌برند و درآمدزایی مناسب داشته باشند.»

سهم بخش تعاون از اقتصاد

بر اساس سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و همچنین سیاست‌های ابلاغی اصل (۴۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، سهم تعاون در اقتصاد ایران باید ۲۵ درصد باشد، اما طبق آمارهای این رقم اکنون حول و حوش ۸ تا ۶ درصد است. این رقم در شرایطی برآورد شده که سهم دقیق بخش تعاون از اقتصاد ملی دقیق نبوده و طی چند دهه اخیر تنها یک بار در سال ۱۳۸۹ مورد محاسبه قرار گرفته است. در سال‌های اخیر، ما شاهد دورخیز بلند دولت سیزدهم برای توسعه بخش تعاونی کشور بوده‌ایم. این دولت با احیای سند توسعه بخش تعاون و تصویب اصلاحیه سند، گام بزرگی در جهت اشتغال‌زایی و افزایش جایگاه تعاونی‌ها در اقتصاد برداشت.

مهدی مسکنی، معاون امور تعاون و وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در این باره گفت: «در این سند تعداد دستگاه‌ها و وزارتخانه‌های را مشارکت در احیای بخش تعاون افزایش پیدا کرده تا بخش تعاون به سهم ۲۵ درصدی خود در اقتصاد دست پیدا کند.»

او با بیان اینکه بر اساس این سند سالانه سهم تعاون در اقتصاد ملی باید ۲ درصد افزایش یابد، افزود: «در گذشته به موضوع بخش تعاون در اقتصاد توجه نمی‌شد، اما دولت سیزدهم بار به زمین مانده اقتصاد مردمی را بر دوش کشید تا بتواند با احیای بخش تعاون به توسعه تعاونی‌ها، اشتغال‌زایی و صادرات آن‌ها دست یابد.»

طبق آمارهای رسمی، تا پایان فروردین‌ماه امسال، ۱۰۳ هزار تعاونی فعال در کشور مشغول به کار بوده‌اند.

به استناد نظرات کارشناسان، سهم فعلی بخش تعاون در اقتصاد بین ۸ تا ۶ درصد گزارش می‌شود. در روزهای پایانی فروردین‌ماه سال جاری، «حامد ویس کرمی»، معاون امور تعاون و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در نشست «ظرفیت‌های بخش تعاون در جهش تولید» ضمن تشریح جایگاه بخش تعاون در مسیر تحقق شعار سال گفت: «شعار سال ۱۴۰۳ با عنوان جهش تولید با مشارکت مردم در نظر گرفته شده و این نشان از اهمیت همراهی مردم در رسیدن به اهداف اقتصادی داروقتی به موضوع تعاونی‌ها توجه کنیم. بی‌نییم که مشارکت مردم در اقتصاد موضوع اصلی بحث تعاون است که در همه‌جای دنیا به آن توجه می‌شود.» رضوافایی یگانه، معاون اقتصادی اتاق تعاون ایران نیز در ادامه این نشست با اشاره به اهمیت بخش تعاون، به بیان اصول بین‌المللی آن پرداخت و گفت: «مواردی از جمله عضویت اختیاری و آزاد، کنترل دموکراتیک توسط اعضا، مشارکت اقتصادی اعضا، خودگردانی و عدم وابستگی، همکاری بین تعاونی‌ها و توجه به جامعه از اصول بین‌المللی تعاونی‌ها هستند که همه کشورها آن‌ها را پذیرفته‌اند.»

او ادامه داد: «در مجمع عمومی سازمان ملل، سال ۲۰۲۵ به عنوان سال جهانی تعاون نامگذاری شد چرا که تعاونی‌ها می‌توانند در اشکال مختلف خود حداقل مشارکت ممکن را در توسعه اقتصادی و اجتماعی جوامع به‌نحوی ترویج کنند که موجب تقویت توسعه اقتصادی و اجتماعی و مشارکت در ریشه‌کنی فقر و گرسنگی شود.»

او ادامه داد: «در مجمع عمومی سازمان ملل، سال ۲۰۲۵ به گفته سیمین یعقوبیان، فعال زنان کارگر، گروه‌های آسیب‌پذیری همچون زنان سرپرست خانوار و درگیر فقر، تنها از طریق تعاونی‌های می‌توانند وارد عرصه اقتصاد شوند و به فعالیت بپردازند.

او در گفت‌وگو با «آتی‌هنو» توضیح داد: «زنان حاشیه‌نشین و متعلق به دهک‌های فرودست، معمولاً امکانات و

تعاون

حساب شده و با دقت و حمایت کافی از بنگاه‌های خصوصی می‌تواند در پیشبرد مشارکت مردم در اقتصاد ملی مؤثر باشد.

توانایی‌های بالقوه چندانی برای کاربایی در بخش‌های دولتی و خصوصی ندارند. تنها راهی که برای آن‌ها باقی می‌ماند استفاده از سرمایه‌های خرد جمعی و بهره‌گیری از تسهیلات بخش تعاون است. تلیت‌و انندبده شارکت یکدیگر کارآفرینی کنند و به درآمدزایی برسند.» بنابر تأکید یعقوبیان، توسعه تعاونی‌ها و تسهیل‌گری در ایجاد و رونق بخشی به آن‌ها، بهترین شیوه برای افزایش مشارکت زنان است و تردیدی نیست که جهش تولید با مشارکت مردم بدون مشارکت فعالانه زنان امکان‌پذیر نمی‌شود.

بخش خصوصی و توسعه مشارکت‌های مردمی

جایگاه بخش تعاون در تحقق مشارکت مردم انکارناپذیر است، اما بعد از این بخش، نوبت به بخش خصوصی و تبلور مشارکت سرمایه‌های مردمی در این بخش می‌رسد. توسعه بخش خصوصی، البته به بخش خصوصی کارآمد، توانمند و پویایی‌می‌تواند در توسعه مشارکت‌های مردمی در مسیر جهش تولید کشور تأثیر بسیار داشته باشد.

فعالیت‌هایی که سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی واگذاری آن‌ها را به بخش خصوصی مجاز دانسته به بایستی به بخش خصوصی یا همان مردم واگذار شود تا از یک سو، از فریبه شدن دولت جلوگیری و از سوی دیگر از راکد ماندن و عدم بهره‌وری در اقتصاد اجتناب شود. وقتی پای سرمایه‌های مردمی به میان می‌آید، انگیزه بیشتری برای رونق و سودآوری ایجاد می‌شود. به گفته اصغر آهنی‌ها، نماینده کارفرمایان در شورای عالی کار و عضو هیأت‌مدیره کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی کشور، هرچند سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، واگذاری بنگاه‌ها و شرکت‌ها به بخش خصوصی را تکلیف کرده، اما در ۲۰ سال سپری شده از ابلاغ این سند، در این زمینه اهمال شده است.

این فعال صنفی کارفرمایی در گفت‌وگو با «آتی‌هنو» اضافه کرد: «قبل از هر چیز، باید اشاره کرد که واگذاری‌ها به میزان کافی انجام نشده، اما از آن مهم‌تر کیفیت پایین و نامناسب واگذاری‌های صورت گرفته است که غالباً در رسیدن به اهداف خصوصی‌سازی ناکام مانده‌اند.» آهنی‌ها، فقدان پایش کافی اهلیت خریداران و عدم نظارت کافی بعد از واگذاری‌ها را از دلایل اصلی این ناکامی برشمرد و بیان کرد: «در برخی واگذاری‌های گذشته، بعضاً روابط جای اهلیت خریداران را گرفته بود. جایگزینی روابط به جای ضوابط قانونی موجب شده که قیمت‌گذاری کارخانجات و شرکت‌ها در بعضی موارد واقعی نباشد. گاهی یک کارخانه به قیمت بسیار ناال به‌فرا دنا ناهل داده شده و گاهی بعد از واگذاری در برخی دولت‌ها نظارت کافی صورت نگرفته تا مشخص شود بهره‌وری تولید در واحد واگذار شده به چه سمت و سویی رفته است. در مواردی که واگذاری صحیح انجام شده، فقدان حمایت‌های کافی وعدم تسهیل‌گری تولید، مالکان خصوصی کارخانجات و شرکت‌ها را به در دسر جدی انداخته است. این ناقص‌ما را از اهداف بنیادین سیاست‌های کلی اصل (۴۴) دور کرده است.»

سهم بخش خصوصی از اقتصاد

در مورد سهم بخش خصوصی از اقتصاد، مناقشه بسیار است. یک گزارش اتاق بازرگانی نشان می‌دهد که بر اساس دیدگاه تعیین مدیریت در سال ۱۳۹۲ سهم بخش دولتی از ارزش افزوده ایجاد شده در اقتصاد ایران ۵۷ درصد و سهم بخش خصوصی ۴۳ درصد بوده که در سال ۱۳۹۳ این ارقام به ۵۴٫۲ درصد برای بخش دولتی و ۴۵٫۸ درصد برای بخش خصوصی تغییر کرده است. مهم‌تر از آن، کیفیت پایین واگذاری‌هاست که حتی مقامات رسمی هم بر آن صحه گذاشته‌اند. رئیس کل سابق سازمان خصوصی‌سازی کشور در دی‌ماه ۱۴۰۰ طی یک برنامه تلویزیونی اعلام کرد که تنها ۲۰ درصد واگذاری‌ها در ۲۰ سال گذشته (۱۳۸۰ تا ۱۴۰۰) به بخش خصوصی واقعی بوده و مالکیت و کنترل هیچ‌یک از ۱۰۰ شرکت بزرگ واگذار شده در دست بخش خصوصی واقعی نیست. به این ترتیب، برای تحقق «جهش تولید با مشارکت مردم» قبل از هر چیز نیاز به توسعه بخش تعاون و تسهیل‌گری در ایجاد و رونق تعاونی‌های شهری و روستایی داریم. در مرحله بعد، واگذاری‌های حساب شده و با دقت و حمایت کافی از بنگاه‌های خصوصی می‌تواند در پی پیشبرد مشارکت مردم در اقتصاد ملی مؤثر باشد. وقتی بخش اعظم اقتصاد در سیطره دولت و نهاد‌های دولتی باشد و مردم در تصمیم‌سازی‌های مهم اقتصادی سهم‌نبا‌شند، مشارکت فعالانه شکل نمی‌گیرد و گروه‌های وسیعی از مردم همچنان در حاشیه‌های ناامن اقتصاد به زیست خود ادامه خواهند داد.

استانی

بررسی میزان افزایش

مستمری‌ها در سال ۱۴۰۳

هیأت وزیران در جلسه ۱۱۲ اردیبهشت‌ماه سال جاری به پیشنهاد شماره ۱۷۸۴۷ مورخ هشتم اردیبهشت‌ماه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و به استناد ماده (۹۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ میزان افزایش مستمری سال ۱۴۰۳ را تصویب کرد. بر اساس این مصوبه از تاریخ اول فروردین‌ماه سال ۱۴۰۳ همه مستمری‌های بازنشستگی، از کارافتادگی و مجموع مستمری‌های بازماندگان مشمول قانون تأمین اجتماعی که تا پایان سال ۱۴۰۲ برقرار شده، برای دریافت‌کنندگان حداقل مستمری موضوع مواد (۹۶) و (۱۱۱) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴، به میزان ۳۵ درصد افزایش می‌یابد. به نحوی که مجموع دریافتی مستمری‌گیران با احتساب افزایش مذکور و کمک‌هزینه‌های جنبی عائله‌مندی، اولاد، تأمین معیشت و مسکن کمتر از ۱۰۰ میلیون و ۹۶۱ هزار و ۵۶۰ ریال نباشد. به این ترتیب، افزایش حقوق مستمری‌گیران و حداقل‌بگیران را برپایه افزایش حداقل مزد سال ۱۴۰۳ کارگران مصوب شورای عالی کار و برابر ۲۵ درصد خواهد بود.

این مصوبه تکلیف حقوق ماهانه مستمری‌گیران سایر سطوح با بازنشستگی‌ها که در زمان اشتغال بیشتر از حداقل به تأمین اجتماعی حق بیمه پرداخته‌اند را نیز مشخص کرده است. بر اساس تصویب هیأت وزیران و پیشنهاد سازمان تأمین اجتماعی، مستمری در عین حال، میزان افزایش مستمری از کارافتادگان دریافت‌کنندگان بالا از حداقل به میزان ۲۲ درصد مستمری آنان در پایان اسفندماه ۱۴۰۲ به علاوه مبلغ ثابت ۶ میلیون و ۹۰۰ هزار و ۷۰۰ ریال افزایش می‌یابد. در عین حال، میزان افزایش مستمری از کارافتادگان و مستمری‌بگیرانی که بازنشسته کامل محسوب نمی‌شوند نیز همان ۳۵ درصد است. در مصوبه فوق در مورد این گروه و مستمری‌گیران آمده است: «مستمری مشمولان از کارافتادگی جزئی و سایر افرادی که مستمری آنان به نسبت سنوات پرداخت حق بیمه برقرار شده، به میزان ۵۸ درصد افزایش یافته و به نسبت از مزایای جنبی مذکور بر خوردار خواهند شد.» به این ترتیب، مستمری این گروه و ۲۵ درصد به نسبت پایه به مستمری اسفندماه آن‌ها افزایش خواهد یافت اما بر خور داری از مزایای جنبی، به میزان سنوات بیمه پردازی آن‌ها بستگی دارد.»

مصوبه ۱۱۲ اردیبهشت‌ماه هیأت وزیران در مورد مزایای جنبی از نشستگاه مستمری‌گیران تأمین اجتماعی تأکید دارد: «کمک‌هزینه عائله‌مندی و اولاد همه مستمری‌گیران واجد شرایط همانند بازنشستگان دستگاه‌های اجرایی و قق بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری حق عائله‌مندی معادل ۸۰۰ امتیاز و حق اولاد، برای هر فرزند تا فرزند سوم، ۲۰۰ امتیاز بوده که با توجه به رقم سال ۱۴۰۳، به ترتیب، معادل ۷۰ و ۱۴ درصد زیر سالانه حداقل حقوق است. در بخشنامه ابلاغی دولت در فروردین‌ماه امسال، در ارتباط با این مزایای جنبی و مبالغ آن آمده است: «حق عائله‌مندی کارکنان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری یک میلیون و ۴۰۰ هزار و ۴۱۰ تومان (برای بازنشستگان معادل ۲۹۰۰ امتیاز)، حق اولاد شاغلان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری ۸۵۹ هزار و ۵۶۲ تومان (برای بازنشستگان معادل ۱۷۸۰ امتیاز)، کمک‌هزینه عائله‌مندی برای کارمندان دارای سه‌فرزند و بالاتر یک میلیون و ۵۳۳ تومان (برای بازنشستگان معادل ۳۷۷۰ امتیاز)، حق اولاد برای کارمندان دارای سه‌فرزند و بالاتر یک میلیون و ۱۱۷ هزار و ۳۳۰ تومان (برای بازنشستگان معادل ۳۳۱۴ امتیاز) در نظر گرفته می‌شود.»

حسن‌یزدان بازرس کلون بازنشستگان تأمین اجتماعی تهران در ارتباط با افزایش مستمری سال ۱۴۰۳ گفت: «با ابلاغیه هیأت دولت، کف مستمری‌بازنشستگان بدون در نظر گرفتن شرایطعلق حق اولاد و عائله‌مندی، حدود ۶ میلیون و ۵۰۰ تا ۱۰ میلیون تومان است. با این افزایش، ماده (۹۶) قانون تأمین اجتماعی به‌طور کامل اجرا نشده، اما انتظار داریم دولت با پرداخت بدیهی سازمان تأمین اجتماعی و انجام تکالیف قانونی، مقدمات اجرای مناسب‌سازی مستمری‌گیران این صندوق فراهم سازد.» این فعال صنفی بازنشستگان افزود: «بازنشستگان انتظار دارند بهبود وضعیت مالی سازمان تأمین اجتماعی، خدمات رفاهی و تسهیلات پرداختی به مستمری‌بگیران نیز زیاده‌اشود.» به نظر می‌رسد بارفع مشکلاتی مانند کسری بودجه وعدم نیاز تأمین اجتماعی به استقرار نظام بانکی، مسیر بهبود معیشت مستمری‌گیران این صندوق را هموارتر شده است. مدیران فعلی تأمین اجتماعی تلاش دارند سطح خدمات درمانی رفاهی بیمه‌شدگان را ارتقا دهند. این هدف زمانی به صورت صدرصدی محقق می‌شود که دولت‌ها به تکالیف خود درقبال این صندوق ابربیمه‌گر کشور پا ببنند و متعهد بمانند.